

RMK I. 128.
SZEMGYÖNTÖRÜSEGENEK
MERTEKLETES
SIRATASA,

AVAGY

Halotti rövid Elmélkedés,

Melhet

A jó emlékezetű, Istenes életű és szelid erkölcsű,

NEHAI NEMZETES

KALMAR KATA

ASZSZONYNAK;

Kegyes és tisztességes élettel fénlő NEMES

BOROS JENEI ISTVAN

DEAK URAMNAK,

Szeme s' szíve Gyönyörűségének, Iffiuságának tiszta életű
kedves Feleségének szomorú temetésekor prédikállott,

a' Debreczeni Nagy-Temetőben.

Mostan pedig, azon szerelmes, igen meg-keseredett Férje kérésére,

Maga s' más hasonló keserűségben lévő Feleinek, oktatására,

s' vigasztalására, szem eliben adott,

K. ÖLESERI SAMUEL, C. J. Evan-

geliomának, edgyik méltatlan Sáfára, a' Debre-

czeni Kereszttyén Gyülekezetben.

I Cor. 7. v. 30. *A' kik sirnak (ugy sirjanak) mint-hanem sirnának.*

SS(0)SS

COLOSVARAT,

Nyomtatott, VERES-EGYHAZI SZENTYEL MIHALY által,

a' Szentek üldöztetésének 1672-dik Elfztendejében.

1672

Jer. 22. v. 10.

Ne sirásátok a halottat és ne bánkodgyatok rajta, sirván
sirásátok a (rabságra) menőt, mert visszszan
többé, és nem látta az ő születésének s.

Luc. 23. v. 28, 29.

Jerusalemnek Leányi ne sirjatok én rajtam, hanem ti ma-
gatokon sirjatok, és a ti magzatitokon. Mert imé el-
jönnek a napok, melyekben (azt) mondgyák: Boldogok
a meddők és a méhek, melyek nem szültenek, és az em-
lők melyek nem szoptattak.

2 Sam. 24. v. 14.

Es monda Dávid Gádnak: Szorongatásom vagyok ne-
kem igen (minden felőleleg keferűségem vagyok nekem)
esünk kerlek a Jehova kezében, mert sokak az ő könyö-
rűletéségi, és ember kezében ne essem.

Iob. 39. v. 37, 38.

Imé én alá való vagyok, mit felellyek tenéked? Az én ke-
zemet szájamra teszem. Egyszer szóllottam, de nem
felelek, sőt kétszer, de tovább nem megyek.

A J A N L O L E V E L.

Botrankozás nélkül való, jó lelki ismérű, tisztessé-
ges kereskedésben forgolódo,

N. BOROS JENEI ISTVAN DEAK

U R A M N A K,

Christusban jó akaro Atyámfiának s kedves Hal-
gatónak, mostani keferűségében a minden vigafz-
talásnak Istenétől, bőséges vigafztalást, és örvende-
tessebb napokra való jutást kívánok!

Christusban kedves Atyámfia! Nem utolsó
Tiszti s lelki Mestersége lévén az Egyházi
Szolgának, alkalmas időben mondott ígét szol-
gáltatni az (lelkében) el-fáradottnak, *Esa. 50.*
v. 4. Halván s' rész szerént látván is, a' kegyel-
med szerelmes Házastársának váratlan halálán való kefer-
gését; tisztetnek tartottam lenni, hogy olly szent Írás-béli
helyeket válogassak ki, Tanításomnak fundamentomául,
melyek mind illendők legyenek az alkalmatossághoz,
mind a' kegyelmed sebes lelkének lelki flastrom gyanánt le-
gyenek. A' jó Iste akkori edgyűgyű munkámat úgy meg-ál-
dotta, s' olly fűkerét adta, a' kegyelmed bánatbá merült szívé-
ben, hogy nem kevesse meg-vigafztalodott az által. Mel-
lyet ezzel is meg-mutatott, hogy hozzám jűvén, bús lelké-

A2

nek

AJÁNLO LEVEL.

nek tovább való vigasztalásáért, kívánta kegyelm dazon halotti Tanításomnak maga költségén való ki-nyomatatását; jelentvén Istennek abbéli *Providentiáját*-is, hogy mi- nek-előtte a' Temetésre rendelt orael-jött volna, mé' értza- ka, kezében vévén Bibliáját, azokat a' *Locus*okat kereste fel maga vigasztalására, a' mellyekkel én a' kezdő Beszédet és a' Tanítást töttem, a' mint a' kegyelmed körül lévők bizony- ságot téfsznek rolla, senki mind-azon-által azok közzül énné- kem arról egy virgulát sem ízolván, míg a' Temetés végben nem ment. Im azért, a' kegyelmed kívánsága szerint, ak- kori csekély Tanításomat ki-adtam, valamivel bővebbed- kén, olyan véggel, hogy ennek olvasgatása által, tovább- is jobban jobban meg-vigasztalodgyék. Ha penig hasonló bánatban lévő emberek kezében akad ez gyenge elmélke- dés, elég nyereségem lészén énnékem, ha azokban-is hason- ló gyűmölcsé lészén, mint kegyelmedben. A' jó Isten több szomorúságtul oltalmazza kegyelmedet, s' tartsa-meg éle- cben jóreménységű két olaj-fa ágacskaít. Írám Debreczen- ben, Karácson havának (a' mint neveztetik) 20-dik napján, 1672-dik szomoru Esztendőben.

Kegyelmed Lelke javát kívánó
jó akarója,
KÖLESERI SAMUEL.

KEZ-

3

KEZDŐ BESZÉD.

Jó Isten minden szorongato keserűséginkben edgyet- egy baráti vigasztalónk, áldott Szent Lelke Ur Isten! Tölts vigasztalásnak Balsamum olajját, a' meg- sebesedett Lelkekben; minket pedig buzdíts-fel, örök élet adó Sz. Igédnek figyelemetességgel való halgatására, s' tanulására, Amen.

Moses az Istennek hűséges Író-deákja, többi közt két rend- beli állapotját jegyzette-fel Jácob Pátriarchának; edgyik igen örvedetes, de a' másik valoba szomoru. Örvedetes állapot, a' felöl emlékezik, *Terem. 32. v. 10.* A' holott ma- ga Jácob Pátriarcha ekképpen örvedez: *Kisfelb vagyok minden te jó té- teményidnél és igazságodnál, mellyet cselekedtél a' te szolgálóddal. Mert egy pálczával mentem vala által e' Jordánon, és mostan két seregem vagyon. Melly seregéből való vala a' Ráchel, kit Jácob igen szeret vala, Terem. 29. v. 20.* mint Iffiuságának feleségét.

Szomoru állapotját jelenti, *Terem. 35. v. 16, 17, 18, 19, 20.* Mi- dőn Bételből Ephrata felé mennék, Ráchelt környülvészik a' szülésnek fájdalmi, és szüle; de azon gyermek szülésben, meg-hala, és mikor az ő lelke ki-menne, nevezé a' gyermeket Benoninak, az az: fájdalomnac fiánac. Kit Jácob tisztellegessen el-temetett az uton, mellyen mennek Ephratában, és állata Jácob oszlopot, az ő temetése felett, melly mondatie mind ez mai na- pig Ráchel temetése oszlopánac. Oh örvedetes állapotnak, szomoru ki- menetele! Oh egy-mást Izentől szerető házasok örömének, el-felejteth- tetlen keserűségre való fordulása!

Szabad légyen énnékem a' Jácob Pátriarcha, mind örvedetes, mind szomoru állapotjának históriáját te reád szabnom, Kegyes Fér- fiu, kit mostan az Isten keze meg-illetett; Mert noha Jácob nem- vagy ugyan, de állapotod valoban hasonló az övéhez, elsőben-is ha ör- vendetes állapotját meg-fontoljuk.

A3

1. J4-

KEZDŐ BESZED.

1. Jácob szegény bujdosó lévén, egy pálczával me-
dán vizén, Mesopotamiában, Lában házához, az holott lit-
meg-áldotta, hogy örömeiben mikor onnét visszafazt tért volna, az szók-
ra fakada ki: *Kissebb vagyok minden te jó téteményidnél, és vigasztalódnál,*
mellyet a' te szolgáladdal cselekedtél. Mert egy pálczával jöttem által a' for-
dán vizén, és mostan két seregem vagyok, Terem. 31. v. 10. Jácob hi-
edgyút nem szegyenled meg-vallani, (: mert a' régi Szentek sem sze-
gyenlettek meg-vallani; hanem vallást tőttec arról, hogy bujdosó és jöve-
vényec ez földön, Sid. 11. v. 13. :) hogy bujdosó lévén, Boros Jenőbő,
Debreczenben, kicsiny értékekkel jöttél-bé; de a' lelki s' testi áldásoknak
ofztogató Sáfára, úgy meg-áldott vala, hogy alázatosan Jácobbal azt
mondhattad: *Kissebb vagyok minden te jó téteményidnél, &c. Egy pálczá-*
val jöttem által, &c; de mostan két seregem vagyok.

2. Jácobot Isten, Ráchel (: az az: Juhoska :) nevű engedelmes
feleséggel meg-áldotta vala; Igy tégedet is jó szó halló engedelmes fe-
leséggel meg-áldott vala. Egy tormáju hát rész szerént örvendetesebb
állapotod a' Jácobéval. Láffuk szomorú állapotodat-is, melly sokkal
hasznosabb, ezekben:

1. Jácobnak kedves felesége Ráchel, gyermek szülésben hala-meg;
úgy a' te kedves Rácheled negyed napi gyótrelemi után, gyermek szülés-
nek fájalmiban hala-meg.

2. Ráchel Benoni nevű magzatott szült Jácobnak, az az: fájd-
alomnakfiát, ki Anya-halála után-is élt; Igy a' te Rácheled-is valoba-
Benonit szült, ki-is természet szerént okozta az ő halálát. Ebben kü-
lönbözvén, hogy ez, maga-is követte édes Anyját, nem sok idő mul-
ván; amazéletben tovább maradt.

3. Jácob tisztelgésfeleltem el-temette Ráchelt, Ofzlopot (Epitaphi-
umot) állatván az ő feje feliben; Igy magad-is szerelmes Rácheledet
tisztelgésfeleltem el-temetteted, és örök emlékezetire, nem csak *Epita-*
phiumot emeltetél feje feliben, hanem ez edgyűgyű elmékednek ki-
nyomtatásával, jó emlékezetit, örök emlékezetben marasztottad.

Tagadhatatlan dolog azért, hogy a' mint a' Jácobnak örvendetes
állaptyában volt részed; Ugy, az ő szomorú állaptyában-is vagyok
nem kicsiny részed. A' Ráchel-halála által, valoba meg-csonkula a' Já-
cob két serege; így szép házad népének serege valoba meg-csonkula;
örömed fíralomra fordula; házadnak ofzlopa, el-dűlte; szemednek s' fzi-
ved-

KEZDŐ BESZED.

csücsge töltöl el-repüle; Eleted hű Társának reménte-
len halálával.

De cselekedsz? Avagy szemben szállasz-e teremő Istened-
del? Távol legyen, mert, *Jaj anac a' ki az ő Teremtője ellen támad, és a'*
cserépre melly a' több cseréphez hasonló, Esa. 45. v. 9. Nem akarsz-e
vigasztalást venni? Távol legyen. Vedd-bé a' vigasztalásnak Balsa-
mát az Isten Lekki Patikájából, melly minek előtte lenne, a' minket
mégán fujtató és keferőséggel illető Istenünkhez ilyenképpen fohász-
kodgyunk-fel mondván:

OH erős Mindenható, mindenekkel szabadossan bánó Mennyei Orató
Felség! A' ki valamit akarsz mindent meg-cselekedhe-
tel mennyen földön, és senki tenéked azt nem mondhattya mit cse-
lekedsz? Te vagy Uram mindentestnek lelkének Isten, te vagy
a' lelkeknek Attya, te adtad Uram nekünk a' mi létünket, éle-
tünket, és mozgásunkat. Te vagy Uram az a' szabados cseleke-
désű Ur, a' ki edgyenként haza hívogatsz minket amaz mi örökké
való hazánkba; sőt gyakrabban a' téged felőkön és a' te házad
népén kezdéd-el az ítéletet. Had szollyunk Uram te veled avagy
csak egy ígét, a' mi lelkünknek keferőségekben: *Micsoda Uram az*
oka, hogy az hitetlenek jó szerencsések, az halállal is riskán baj-
lódnak; ellenben a' tiédet ottan ottan itatod a' keferőségek po-
hárából? Jól vagyok Uram bizonyára, mert az hitetleneknek
részeket e' világon adod ki, s' hizlalod őket a' veszedelemnek nap-
iára; a' te szerelmesidet pedig jó idején be-takarítod az ő Agyas-
bázokba, hogy ne lássák azt a' következők jajt, a' melly követ-
kezik e' földnek minden lakosra. Jövel annak-okaért lelkünk
egyedül való reménye Ur Jézus Christus, ki mind életünkben,
mind halálunkban egyedül való nyereségünk vagy, taníts-meg
minket amaz lelki szám-vetésnek mesterségére, hogy bölcs szível
járassunk te előtted, és tudjuk számlálni a' mi hamar el-folyó
napjainkat, mert nyilván meg-kell halnunk, és olyanok vagyunk,
mint a' földre ki-öntött viz, melly többé az edénybe fel-nem sze-
deste-

KÖNYÖRGÉS

dehathetik. El-bullunk mi mindnyáran mint a fának vir-
 és a' mi álnokságink el-hordanak minket mint a' szél. Nem olt-
 hatók az Urnak örökségébe, mert ez a' föld ki okádja az ő lakosát.
 Jövel Uram Jézus! készíts-el minket a' mi el-ozslattatásunknak
 napjára, hogy midőn el-jősz lelkünknek meg-kérésére, akár reggel,
 délben, estve, avagy éjjélkor, mindenkor készen találtaassunk, ke-
 gyelemnek olajja szüntelen égve lámpásinkban, te előben lelkünk
 édes vőlegénye eleiben ki-mehetsünk, és amaz örökre való mennyei
 lakodalomba be-utbassunk, az holott nem léssen bánat, keserűség,
 az holott el-törlessz a' tiédnek orcájáról minden könyhullást,
 az holott te magad léssz mindenekben minden. Hajts-le
 Uram könyörülő füleidet keserves obaitásainknak
 meg-halgatására a' te kebelednek szerelmjére
 az Ur Jézusért, Amen.

SZEM

SZEM GRÖNTÖRÜ SEGENEK
 MERTEKLETES
 SIRATASA.

Fel-vőtt Letszke.

Ezech. 24. v. 16. 17. Embernek Fia, imé én el-véstem
 te töled szemeidnek kívánságát; csapással de ne keseregi,
 és ne sírj, se a' te könyved ne mennyen. Fohászkodván
 halgass!

Et tekintetek alatt gondolhatni e' fel-vőtt Letszkét.
 Először; mint valami Példa-beszédet, mert az Ezechiél
 Prophéta Feleségének hirtelen való halálában, jelenteni
 akarta Isten, a' Sido népnek, abban lévő Politának, Eccle-
 siának, és a' Jérusálem-béli Templomnak hirtelen való ki-
 vágattatását, mint meg-tetűzik az 21, 22, 23, 24-dik versekből, holott
 Isten fenyegeti őket azzal, hogy: Szent helyét meg-fergetettéc, az ő
 lelkek kívánságát, fiokat és leányokat fegyverre badgyát, de nem jógattyát
 azokat, hanem el-száradnac az ő álnokságoc miatt és nyögve fohászkodnac
 egymásra.

Másodszor; úgy gondolhatni, mint, Lőtt Dolgot, melly nem ellen-
 kezik a' Szent Lélek czéllýával. Mert az Ezechiél Felesége hirtelen
 halála példázhatta a' Sidók hirtelen veszedelmét; azonban az Ezechiél
 Felesége ugyan hirtelen meg-is halhatott valósággal, a' mint maga-is E-
 zechiél bizonyította: Vers 18. Szóléc azért reggel a' Népnek, és estvére
 meg-bála az én Feleségem, és reggel úgy cselekedém, a' mint meg-va badgy-
 va énnékem.

B

En

2 SZEMGYÓNYÓRÁSEGENEK

En mint *Lást Dolgot*, olyan tekintet alatt gondolom mostan e' *Leté-két*, úgy-is magyarázom, s' *traktálom* az *Ur segedelméből*.

Summa. Szerint ez Igékben vagyon : Ezechiél szeme kívánságának csapással való el-vételének meg-jövedőlése, és Ezechiélnek azon való maga vífelése felől, Isten parancsolattya.

Partis. I. Ezechiél Szeme-kívánságának el-vétele. *Embernek Fia, &c.*

II. Ezechiél maga vífelése. *Ne keseregj, ne sirj, &c.*

Az Első Részben ezek vannak : 1. A' csapásnak fő szerző oka, *En vífzem-el*, tudni-illik Isten. 2. A' csapást Isten vedő Személy, az *Embernek Fia, Ezechiél*. 3. Maga a' csapás, *El-vífzem szemeidnek kívánságát*. 4. Módgya, csapással, vagy vereséggel.

A Második Részben kettő vagyon : 1. Hármastilalmazása a' bántkodásnak : *Ne keseregj, ne sirj, könyved ne mennyen*. 2. Allato parancsolása a' foházkodással való halgatásnak ; *Foházkodva, halgass!*

Explicatio. I. Kérd. Kicsoda, s' miért mondatik itt, *Embernek Fiának?*

Felel. Ezechiél Prophéta a' Biézi fia, ki a' Chaldéa-béliek földében Pap vala, Chébar folyó viz mellett, *Ezech. 1. v. 3.* A' ki ebben a' Prophéciai könyvben leg-alább, szábszor mondatik, *Ember fiának*, ilyen okokért : 1. Hogy e' könyvben neki mutatott Látásoknak nagyságával és sokaságával magát el ne binné, hanem noha Isten ezekre méltóztatta őtet, mind-az által emlékeznék-meg arról, hogy ő csak *Ember Fia*. Mint Pál Apostol oldalában is adatott volt, *hegyes őszön, hogy az Isteni Látásoknak nagyságával magát felettébb el ne binné*, *2 Cor. 12. v. 7.* 2. Hogy az ő első eredetiről meg-emlekeznék, mivel Adám, az ő nagy Attya, veres földből formáltatott, (annyit tévén a' Sido szó *אדם* Adámnak :) és hogy ő is por volna és porrá kellene lenni, *Ter. 3. v. 19.*

II. Kérd. Kicsoda itt a' Szem kívánsága? *Felel.* I. A' Szem kívánságán nem értetik e' gonoszban merült Világnak, amaz átkozott Háromsága, úgy-mint, a' Testnek kívánsága, Szemnek bujálkodása, Eletnek kevélysége, *1 Joh. 2. v. 16.* Mert ezek nem az Atyától vannak, hanem e' Világtul s' olyan újjá született Emberben, minémű volt Ezechiél ezek nem tartottak szállást. 2. Hanem a' Szem kívánságán, az Ezechiél kíváncsi Felesége értetik, mint meg-magyaráztatik, *Verf. 18.* Ki-is Szem kívánságának avagy Gyönyörűségének, nem a' külső szépségén mondatik ; hanem a' belső emberben lévő szépségért, úgy-mint, kegyes életéért, *1 Pet. 3. v. 4.* Isteni felelméért, *Péld. 31. v. 30.* Mel-

MERTEKLETES SIRATASA.

Mellyé ben áll az Isten féltő Ábonyoknak szépsége. Avagy mondatik Szem kívánságának, olyan értelemmel, mint Danieli kívánságoknak férfának, *Dan. 10. v. 11.* az az, igen kíváncsiának ; úgy szem-kívánságának, az az, olyannak, kiből izemes s' izive Ezechiélnek gyönyörködhetet, az ő benne lévő kíváncsi kegyelmekért.

III. Kérd. Miért mondatik *Csapással* el-vétetni? *Felel.* 1. Mert birtelen halállal holt-meg, úgy-mint, midőn reggel Ezechiél szőlót volna a' Népek, estvére meg-holt az ő Felesége, *Verf. 18.* A' *Syrus* és *Arabs* Fordítók szépen ki-fejezik az ő halálának birtelen voltát. Az *Arabs*, így fordította : *Oh Embernek Fia, imé én birtelen való csapással el-vífzem tőled a' te szemeidnek kívánságát, &c.* A' *Syrus*, hasonlóképpen. 2. *Csapással* mondatik el-vétetni ; mert ez életben való csapásoknak a' nagyai között való, mikor Isten a' Féreket, szemek kívánságátul, kedves Feleségektől halál által meg-folztya. Néha Abraham firattya Sáráját, *Ter. 27. v. 2.* Néha a' Prophéta Felesége így szólt : *Bizonyára szegény özvegy Aszföny vagyok, és az én Fértsem meg-holt*, *2 Sam. 14. v. 5.*

IV. Kérd. Mit tilalmaz Isten, s' mit parancsol ezekben a' főokban : *Ne keseregj, ne sirj, &c.*; hanem ; *foházkodva, halgass!* *Felel.* 1. Tilalmazza Isten, a' mérték s' mód nélkül való sirást, mikor valaki nem akar meg-vigasztaltatni, de meg-engedi, sőt ugyan hadgya a' mértékletes sirást : *foházkodván, halgass!* 2. Tilalmazza Isten a' Prophétát, hogy külső gyászolással belső keserűségét ki ne jelentse ; hanem, *fejére való ékecséjét fel-kösse. Sárnit lábaira vonnya, felső ajkát be ne fedezze*, *Verf. 17.* Mert Isten az ő Testamentomban meg-parancsolta volt az Edgy-házi Embereknek, hogy *fejeket meg ne meztelenítsék, ruhájokat meg ne szaggassák az ő halottjokon*, *Lev. 10. v. 6.* Mint-hogy Ezechiél-is Egy-házi Ember volt, ehez kellett magát tartani, mivel-hogy a' Papokon a' *Jibova* keneténec olaja volt, *Lev. 10. v. 7.*

Ezekből a' meg-magyarázott Igékből ez a' Tudomány :

Az Isteni erővel fel-ékesített Férekek szemek kívánságának és gyönyörűségének, kegyes életű Feleségeknec, túllőc halál által birtelen való el-vételét, nem mértékletlen, hanem csak mértékletes siratással kell meg-síratni. Innét jö-k, mert az Ezechiél kegyes életű Felesége, Szeme-kívánsága, és gyönyörűsége volt ő neki, de csak mértékletesen kellett siratni, *foházkodván kellett halgatni.*

SZEM GYÖNYÖRŰSÉGENE

Illyen Háróm Dolgot látfunk a' Tudománynak világozására és erősítésére:

I. Hogy a' kegyes életű házastársoc, az ő Férjeknek szemec kívánságai és Gyönyörűségei, életekben.

II. Hogy, noha Szemec s' szíve Gyönyörűségei, de azoknak halálát, nem mérték nélkül való, hanem mértéketes s' iratással kell meg-síratni.

III. Mikor mérték nélkül való a' Szemec Gyönyörűségének Meg-síratása?

Először, a' kegyes életű házastársoc az ő Férjeknek szemec kívánságai, és Gyönyörűségei, életekben:

1. Mert az ő Férjeknek ékes Coronái, Péld. 12. v. 4. A' jószág cselekedetű Afiszony coronája az ő férjének. Mi lehet kívánatosabb, s' gyönyörűsegebb a' Coronánál? Ollyan a' kegyes életű Feleség az ő Férjének. A' Király az ő coronájával ékes, Enek. 3. v. 11. Nézzé-tek Sionnac leányi a' Salamon Királyt a' coronába, &c. Így a' Férjnek ékes coronája a' kegyes életű Feleség.

2. Mert Férjű dicsőségének hivatattik, 1 Cor. 11. v. 7. Mert a' Férjű méltóságának, mint egy tükörci, mivel az első Afiszony Eva Ádámmal hasonlóságra, ő belőle, és ő érette teremtetett; Így a' több kegyes életű Afiszonyok-is az ő Férjék javára adattak Istentől, Innen segítő társoknak-is neveztetnek, Ter. 2. v. 18.

3. Mert Carunculus köböz, hasonlítanak, Péld. 31. v. 10. Kicsoda adhatná annak-meg az árrát? Így fokot ér az Isten felő kegyes Feleség.

4. Mert a' Férj báza oldalában való termő Szőlőnek mondatnak, Solt. 128. v. 3. Mi lehet kívánatosabb, s' gyönyörűsegebb a' termő Szőlőnél?

5. Mert Istentől nyert jószág és az Uról vőst jó akaratnak jelentetnek lenni, Péld. 18. v. 22.

Mert Atyáinkul s' eleinktől maradhat reánk, ház és jószág; de az eszes és értelmes feleség a' Jevovatul vagyon, Péld. 19. v. 14. Méltán hát, ez okokra nézve Szem gyönyörűségének állattatik a' kegyes életű feleség.

Másodszor, noha szemec s' szíve gyönyörűségei; de azokat csak mértéketes s' iratással kell meg-síratni:

(1) Mert ugy kell tartani a' kiknek Feleségek vagyon, mint-ha nem volna, és a' kik sírnak, mint-ha nem sírnának, 1 Cor. 7. v. 29, 30. Olly

MERTEKLTEES SIRATASA.

Olly magok meg-tagadásával kell azokkal élni, mint-ha minden szemlálásban azoktól meg-kellene válni, és mikor meg-válnak azokon való sírástokat, az okosság s' a' kegyelem Mértékével kell meg-mérsékelni.

(2) Mert a' mérték nélkül való síralom, vétkes és zavaros kút-fejekből származik s' keferű gyümölcsöket-is terem. Zavaros kút-fejekből származik: [1] Mert a' világak s' a' világiaknak felettéb való Szerelméből származik, Ján. 2. v. 15. a' ki pedig a' világban lévő dolgokat (bár Attyát, Annát, feleségét, gyermekét, Luc. 14. v. 16.) felettéb szereti, az Atyának szereime nincsen abban. [2] Mert Istent gondviselelé ellen való rugódásból s' rugodozásból származik, mint-ha. Istent, avagy nem igen bölcsen, avagy nem igen jól bánnék az emberrel. Mint Jonás a' Tök szálért és Ninivének el nem vesztéséért azt mondá: Méltán cselekezem, hogy baragsom mind haláláig, Jon. 4. v. 9. [3] Mert tudatlanságból származik. A' Tudatlanság pedig két féle: Avagy az ideig való dolgok beábrában valóságának nem tudása. Avagy a' lelki dolgok Valóságának nem tudása. A' mérték nélkül való kefergessé az emberek azt jelentik, hogy az ideig való dolgokban több méltóság vagyon, hogy sem mint a' lelkiekben, és az örökké valókban. Bezzeg külömb értelemben volt Szent Pál, 2 Cor. 4. v. 18. Mert ő nem nézet azokra a' mellyek ideig valók, hanem a' mellyek örökké valók, sem azokra a' mellyek láttatnak, hanem azokra a' mellyek nem láttatnak.

Keferű gyümölcsöket-is hoz 1. Mert az embernek egésségét elrontya, mivel Salamon montaként: A' szomorú lélek, meg-szárazítja a' csontokat, Péld. 17. v. 22. Dávid-is azt mondgya, hogy az ő orvása a' bánat miatt, meg-hervadt, élete el-fogyatkozott, és az ő szíve a' fohászkodás miatt, Solt. 31. v. 10, 11. Sőt a' mi nagyobb, élete-is el fogy, mert Sz. Pál montaként: A' világi bánat halált nemz, 2 Cor. 7. v. 10.

2. Kisebbségére vagyon, a' Religionak, Vallásnak, mellyet az emberek vallanak; Mert a' Jevova örömeinek kellene lenni a' mi erősségünknek, Neh. 8. v. 10. Az igaz Vallásu embernek, mindenkor vagyon arra oka, hogy, ki befűlhetetlen, és dicsőségessé örömmel örülljön, 2 Pet. 1. v. 18. Azért, nagy maculája az, a' Kereszténységnek, mikor a' kegyes Embert ugy elborittatik a' világi bánattal, ugy le-süti fejét; mint-ha oda fel drágab jószág nem volnának azoknál, mellyektől ide alá meg-vált.

3. Szörnyű alkalmatlanná teszi az ember szívét a' kegyességek gyakorlására. Nevezetesen az Ige halgatására, és a' könyörgésre.

B 3

Mint

En Fon-

te scrip-

ti:

1. Am-

ris Ma-

di im-

mura

centra

Provi

dentiam

Dii.

3. Igne-

rantia

verum

tempora-

lium &

atema-

rum.

1. De-

struit

Sanita-

tem im-

mura

2. Dede-

core affi-

ci reli-

gionem.

3. Indu-

stos

redat ad

efficiā
pictatis.

Mint az Izrael fiai, mikor Mojsses szállana nékik, az Ur követtségét hozdván, nem halgatának Mojsseshez, az ő lelkeknek keferűségéért, és kemény szolgálatnak miatta, Kijöv. 6. v. 9. Asáph-is azt mondgya hogy mikor az ő lelkeknek homorusága volt, annyira meg-háborodott, hogy nem szólhatott, tudni-illik Istennel, az az: Nem könyöröghetett. Solt. 77. v. 4. 5. Mivel azért zavaros kút-fejekből származik s keferű gyümölcsöket-is terem, a' mérték nélkül való bánat, meg-kell azt mértékleni.

Harmadszor, mikor mérték nélkül való a' Bánat? Felel. 1. Midőn noha volna Embernek, miben meg-vigasztalódni; de az ő bánattya annyira el-nyeli az Isten jelen lévő jó-teteményének érzését, hogy tellyeséggel nem akar meg-vigasztaltatni. Mint Jácobugy íratá Jolephet, hogy noha minden fia, leányi, el-jövének, hogy vigasztalják őtet, de csak azt monda, hogy: *Sirva-megyen az ő koporsójában*, Ter. 37. v. 35. Az egy Fiának halálában való kár-vallása (mivel ő úgy alittya vala hogy megholt volna) nagyobb volt az ő életben lévő tizen-egy fiánál, Acháb, Király vala, ő néki királyi palotái; szobnál szob szülő örökségi valának; de miglen a' Náboth szölejét magájéva nem teheté, a' magájében nem gyönyörködhetik vala, ugy annyira, hogy azon való buvába, *ágyba esec orczáját a' fal felé fordítá, és semmit nem evéc*, 1 Király. 21. v. 4.

2. Midőn, ember ugy gondokodik, hogy senki bánattya nincsen olly nagy, mint az övé, Sir. 1. v. 12. *Tekintsétek és lássátok-meg, ha vagyon-e olyan bánat mint az enyém, mert keferűséggel illetem engemet a' Jéhova az ő barágjánac napján*.

3. Mikor az Isteni tiszteltet, a' bánat miatt örömmel nem viheti ember végben, mint amaz Afzszonyi-állatok, kik köny-hullatással, sírással, keferűséggel töltötték-bé az Urnac oltárát, Malach. 2. v. 13, 14.

4. Mikor, ember köny-hullatásoknak ár-vizeit bocsáthattya-ki a' maga saját káran s' nyomorúságán; azonban egy könyvet nem ejthet, az Isten Anyafzentegy-házának közönséges káran, romlásán. Mikor nem bánkokdik ember a' Josph romlásán, Amos. 6. v. 6.

5. Mikor, a' nagy szorongato bánat miatt, tilalmas eszközökhöz folyamodik, mint Saul szorongatásának idején az Endorbéli Boszorkányhoz folyamodék, 1 Sam. 28. v. 6, 7, 8.

Ussu
Distr.

I. Hasz. Oktat. 1. Tagadhatatlan dolog, hogy mikor a' Fértjek, Szemek gyönyörűségétől, kegyes életű Feleségektől meg-fosztattak az halál által, valoba nagy kárt vallanak; mert akkor temetik-a'

Coro

ronájokat, Dícsőségeket, drága gyöngyöket, Istentől nyert világi nagy javokat.

2. Ritkák e' Szem kívánsági és Szem gyönyörűségei az Afzszonyi-állatok között; ritka az engedelmes Sára, 1 Pétr. 3. v. 6. Okos Abigail, 1 Sam. 25. Bűvön vannak csufolo Michálok, 2 Sam. 6. v. 16, 10, Isten káromlára őstönözö, Jó feleségéhez hasonlók, Jó. 2. v. 9.

3. Noha az illyen Szem gyönyörűségeit, nem illik ugyan mérték nélkül való íratással íratni; mind-azáltal nem kell olly érzéketlennek lenni, hogy ember ne érezze, mikor a' maga csontya, teste, Szeme gyönyörűsége tőle el-véteik. *Christianismus non est Stoicismus*.

II. Hasz. Feddés. 1. Meg-jegyeztetnek azok, kik akar mi rajtok eső külső síralmas sorfokon, eleget írhatnak; de bűnökön való köny-hullatásnak csak egy csepje-is szemekből ki nem facsarodhatik. A' vesztélyen írhatnak; de nem a' vesztélynek okán, melly a' bűn. Nem kellene ezeket a' drága vizeket a' köny-hullatásokat el-vesztetgetni; hanem a' bűnök el-mosására kellene tartani; mert noha csak a' Christus vére egyedül, melly el-moshattya a' bűnnek kárhozatra kötelező erejét; mind-azáltal a' kegyelem kút-fejéből csorgo köny-hullatások-is igen jó jelei a' bűnön való igaz bánatnak, mint, Luc. 7. v. 38.

2. Meg-jegyeztetnek azok-is, kik a' világi bánatban, annyira mód-nélkül, s' mérték nélkül belé merülnek; hogy a' bánattul láttatnak meg-eméltetni kiknek soha ollyan alkalmas időben mondott ígét, nem szolgálatban, hogy lelkek vigasztalást vegyen.

III. Hasz. Intés. Intetnek, a' kik szemek gyönyörűségétől, kedves házas-tárfoktól meg-fosztattak; mértékellyék-meg bánattyaikat, ez indító Okoktól indittván.

1. Gondolják-meg, hogy több jó, s' vigasztalást vőttek életekben Istentől, hogy nem mint szomorú gonosz. Ezzel erőstíté magát, Jó. 2. v. 10. *A' jót az Istentől vőttük, s' e' gonosz nem vőttük-e el?*

2. Gondolják-meg, hogy a' mérték nélkül való bánat, arra indítja Istent, hogy nagyobb keferűséget hozzon rá. Mint mikor a' szenvedhetlen gyermek, addig sírs' hánkokdik, ujjobban néki fogja az Anya, s' keferűsebben meg-sújtollya.

3. Gondolják-meg, hogy a' leg-nagyobb bánat-is rövid ideig tart, 1 Cor. 7. v. 29. *Atyám-fiai, a' mi idő vagyon igen rövid, annyira, hogy a' kiknek Felesége vagyon, úgy tarcsát mint-ha nem volna, a' kik sírnak mint-ha nem sírnának*.

4. Gon-

8 SZEM GYÖNYÖR MERTEKL. SIR.

4. Gondollyák-meg, hogy Isten az Erősből édes lépes-mezőre rogtat a Sámson mészéje berint, Birák. 14. v. 14. A' bánat után örömet ad.

5. Gondollyák-meg, hogy nem magok vannak ilyen szomorúságban, közt ez másokkal-is, 1 Pétr. 5. v. 9. 1 Cor. 10. v. 13.

6. Gondollyák-meg, hogy nem a' mi akaratunk, hanem Isten akaratja, a' mi szenvedésünknek regulája, Csel. 21. v. 14. E' gondolatok hathatók lehetnek a' bánatos Szíveknek enyhítésére.

IV. *Hafz. Vigaszt.* Egyenestén tégedet illet itt a' Vigasztalás, Szemed gyönyörűségének váratlan halálával meg-keferrített Férfit. Vedd-bé a' vigasztalást ez egész Tanításból, melly csak arraczelozott, hogy el-fáradott Lelked, csendesedgyék-meg, mint a' Noé repdesés miatt el-fáradott Galambja talállyon nyugodalmat, Ter. 8. v. 9, 11.

I. *Ellen-vetés.* Ugy de azt mondod: *Jó volna meg-csendesednem, de nem csendesedhetem-meg; mert Szemem kívánságától: szívem gyönyörűségéről. Iffiuságomnak kedves Feleségéről, kívül tiz efszendőket Istenesen élttem igen reménytelenül meg-fosztattam.* F. 1. Ezéchiél-is Isten kedves Prophétája lévén, noha Szeme kívánságát vőtre-el Isten, még pedig csapással, az az, hirtelen halállal, csak foházkodva kellet, halgatni; Ugy néked-is. 2. Abban lehet leg-nagyob vigasztalásod, hogy Szemed kívánsága volt, és gyönyörűsége, mert kegyes éleű, szelid erkölcsű engedelmes természetű volt, kiből gyönyörködhetett lelked, mivel Isten-is a' jókban gyönyörködik. 3. Már, sem az Anti-christus dühössége, sem egyéb ellenség ő néki nem árthat, mellyen kell inkább örülnöd. 4. Már az ő Férje a' Christus Jéhus, kinek szerelmétől sem élet, sem halál őtet el nem szakaszthattya, Rom. 8. v. 38, 39.

II. *Ellen-vetés.* Neveletlen árváim, két Olaj-fa Agaim maradtanak. F. A' Jéhusa hegyén gondot viselnee, Ter. 22. v. 14. Dávid-is azt mondgya: *Az én Atyám Anyám el-bágy engem, de az Ur hozzá véssen engemet,* Solt. 27. v. 10. Gondott visel az Ur az Anya nélkül hagyatott Arvákra.

Bé-rekesztem beszélgetésemet Pál Apostolnak im ez édeslleges szavaival: *A' mi Iltunc Jéhus Christus, és az Isten a' mi Atyánk, ki szeretete minket, és adott örök Vigasztalást; vigasztallja-meg jobban-is keferedete szívvedet,* 2 Thess. 2. v. 16, 17. Amen, Amen!

